Виходить у Львові що дня (крім недїль і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жаданє і за зложенєм оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Старостах на провинциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Роля грецкого короля в справі кретийскій.

З Атин доносять до заграничних ґазет: „Одним з найінтереснійших моментів в акциї Грециї змагаючій до занятя Крети єсть роля, яку грає при тім грецкий король. Єсть певною річию, що до того, щоби збройно вмішати ся до кретийскої справи, наприв король, а не єго правительство і що акция Грециї вийшла головно з ініциятиви самого короля. Стало ся то перший раз, що за цілих 35 літ панованя короля Юрия він перший раз переступив ту границю, яку поставила єму корона і так взяв на себе особисто отвічальність перед сьвітом за поступованє Грециї в кретийскій справі. Він користав доси кілька разів з нагоди, щоби заявити, що висилаючи грецку военну силу на Крету в справі окупациї сего острова, піддав ся лиш однодушному бажаню грецкого народу. Найрічше однакож зазначив король се своє поступованє в розмові з российским аґентом дипльоматичним Бахметевом, котрому, як доносять з достовірного жерела, так сказав:

Від цілого ряду літ — казав король Юрий — їздив я правильно по европейских дворах і при сій нагоді старав ся я всіма силами, щоби осягнути якусь концесию, котра відповідала би справедливим бажаням Ґелєнізму. Я тілько літ чекав терпеливо рішеня Европи, і то навіть на кошт моєї популярности, бо не хотів нарушати европейского мира і обіцював собі, що чей наконець знайде ся для Грециї добрий успіх. Але від коли настала на Креті ворохобня в маю минувшого року, минуло більше як вісім місяців, а нїби то успішна інтервенция великих держав не осягнула нічого більше, як лиш засаду заведеня орґанізациї жандармериї на Креті, котра представляє ся просто лиш як мозаїка з всїляких народностий і з огляду на реформу творить якусь дивовижу та не доведе до ніяких практичних результатів, бо магометани не будуть хотіли терпіти такої жандармериї. То-ж і магометани були тими, котрі відтак стали бунтувати ся і через них настала опісля ворохобня на цілім острові.

Але вся терпеливість має свої границі та й моя вже скінчила ся. Не жадаю більше нічого від Европи, анї независимости Крети, анї єї сполученя з Грециєю і длятого рішив ся я приступити сам до прилученя острова, котрий і без того своєю национальною традициєю, своїм успособленєм, мовою і вірою єсть нерозділно сполучений з Грециєю. Моя постанова єсть непохитна і я ніяк не уступлю. Грецке войско дістало виразний приказ заняти Крету і остров буде адмініструвати ся в моїм імени. Коли Анґлія без найменшого права взяла Кипер, Німеччина Шлесвиґ-Гольштин а Австро-Угорщина Босну і Герцеґовину, де преці не було ніякої звязи межи згаданими державами а окупованими краями, то Греция має тим більше право прилучити до себе Крету, котра так сказати би належить до неї з цілою душею, задля котрої она тілько жертв на себе наложила і все ще накладає, щоби охороняти тисячі жителів, котрі втікаючи перед вандалїзмом Турків шукають помочи на свобідній земли вітчини. Греция видить ся спонуканою подати поміч Креті, на котрій єсть вічна і оправдана ворохобня, що вичерпує єї матеріяльні средства і єсть головною причиною теперішного фінансового положеня Грециї.

Моя невідклична постанова певно не зможе викликати прихильність держав, і они імовірно возьмуть ся до примусових средств против мене. Я однакож певний того, що в сїм случаю буду мати за собою весь Ґелєнізм, а той єсть як-раз тою опорою, котрої мені потреба. Грецке войско не уступить ся вже з Крети і я видав нині в тім дусі строгий приказ командантам окупацийного корпуса. Незадовго буде на острові заведена орґанізация адміністрациї в моїм імени. Можете то — закінчив король свою розмову — що я вам тут сказав, передати своїм товаришам.

Перегляд політичний.

На Буковині відбудуть ся вже в четвер вибори до Ради державної з 5-ої куриї. Кандидатом єсть п. Сидір Винницкий презес суду краєвого в Чернівцях.

У нас відбувають ся декуди правибори серед небувалого доси розгоряченя, внаслідок чого приходить навіть до проливу крови. В Комарні побито сильно тамошного бурмістра і посла дра Яклиньского і Трояна, повномочника гр. Лянцкороньского. З Городка споваджено туди войско. В Чернїві коло Станіслава серед загального заворушеня убили жандарми

8)

В замку і в підзамчи.

Оповіданє з ческого

БОЖЕНИ НЕМЦОВОЇ.

(Дальше).

А щож Сара? Як стерпіла она, що відобрано їй єї пестія. Нікому не сказала, як їй то прикро; удавала скорше перед всіми крім пані, що увільнила ся від великого тягару. Колиб їй та служба була не приносила великих користий і не обіцювала ще більших, була би не піддала ся, але їй розходило ся о те і тому піддала ся пани і перетерпіла ту кару. Пані знов, ґадаючи, що має в ній неоцінену служницю, перемогла свій гнів, дарувала їй недогляд над улюбленим песиком; а коли хлопець дістав єго під свою опіку, сказала їй, що тому то зробила, аби Жолі мав більше руху, бо хлопець може з ним бавити ся цілий день, до чого мамзель Сара не має на стілько часу. Мамзель Сара відповіла, що буде їй сумно за песиком, але она заслужила собі на ту кару і мусить тим вдоволити ся. Признала ся також пани по кількох днях при чесаню — бо звичайно при тій роботі оповідала їй всякі новини і сплетні — що радо сходить ся з льокаєм Жаком, що то був би одинокий мужчина, котрого могла би любити, бо то честний, образований чоловік, окраса дому, де служить. Оповідала, що був і при цісарскім дворі, але що архикнязь, єго пан, умер та що потім взяв єго барон, приятель єго попередного пана. У барона іде єму також дуже добре, має цілий дім під своєю рукою і барон не дав би єго за великі гроші.

— Колиб такий смаку всїм і такі добрі прикмети мав наш Франц або Йосиф, то я бажала би пані; але нема диводи, Жак був при цісарскім дворі.

— А він справді не хоче виступити зі служби барона? — питала пані. Сара добре зналя як говорити.

— Лише під одним услівєм зробив би то. Він має і ту добру прикмету, що дуже прихильний для свого пана, але можуть найти ся люди, до котрих чоловік ще більше буде прихильний. І ґрафиня хотіла єго і я вже нераз чула, як єго хвалили, заки єго пізнала, однакож він не хотів до неї піти. Але тепер казав мені, що колиб був мене тоді знав, то був би то зробив для мене. Вправді тим мужчинам не можна у всїм вірити, але я гадаю, що єму можу вірити.

— То гадаєш, що задля тебе прийшов би до нашої служба?

— Ласкава пані не гадають єго взяти, бо і Йосиф порядний і Франц — бо того від пана ніхто не відлучить; він то нераз казав, що не піде від пана, хоч би всї на голову поставили ся. Але гадаю, що коли би мало до того прийти, щоби я від Жака щось жадала, то він для мене богато зробив би, бо він знає, що тяжко, аби я опустила ласкаву паню!

— Як бачу, то хоче тебе відмовити! — засьміяла ся пані.

Сара опустила очи, немов би встидала ся, трохи зарумянила ся, а відтак шепнула:

— Хотів би, аби я за него вийшла!

Ще того самого дня замітив пан Жак, що пані зі Шпрінґенфельду при стрічи з ним уважно єму приглядалась; єї льокай Йосиф дістав кілька разів за дармо ганьбу, а пан Скочдополе почув того дня перший раз від своєї пані, що она має до єго льокая Франца якусь відразу і що то страшний неотеса.

— Люба Катерино —

— Я не знаю — перебила єму пані — що ти не можеш відвикнути говорити мені Катерино; то так по хлопски.

— Милите ся, пані — пан Скочдополе мусів так говорити до своєї жінки перед людьми — у панів звичай називати ся повним іменем, чи оно красне чи нї. Атже знаєш, каже ся цісарева Єлисавета, Катерина — хтож о них каже: Беті, Лїза, Катинка чи Катон або Като, як тобі подобає ся. Колиб я говорив по просту, то сказав би Касенко або Касю. — Тількож в товаристві я не кажу тобі нї сяк нї так, але в чотири очи люблю тебе називати так, як давнїйше.

— Що було давнїйше, того нема тепер; тепер мусимо так поводити ся, щоби не виставляти себе на сьміх.

— Пані, ти знаєш, що між нами так уложено, що кожде з нас може робити після своєї волї; я лишаю тобі повну свободу, лиш ти й менї єї. В нїчим не спиняю тебе, годжу всім твоїм забаґам, так що не маєш на що нарікати; але не мішай ся до моїх справ. Мій Франц цїлком добрий для мене такий як є; инакшого єго не хочу. То старий слуга, служить нам вже від давна, як знаєш, а що ти нїколи перед тим

одного селянина, а чотирох ранили, з котрих один помер. На місце непокою вислано компанію войска. Зачувати, що вислано войско також до Калуша. У Вихторові прийшло так само до кровавої бійки.

На цілій Креті ворохобня в повнім розгарі, села горять, Турки ріжуть християн, а христіани Турків, хто кого може. Єсть загальний погляд, що не буде спокою, доки Греция не забере остров. Сей погляд зачинає вже пробивати ся і у магометан, котрі вже просять помочи у грецкого консуля. Найбільше цікава річ, що скаже Греция на зборну ноту держав европейских. В берлиньских кругах політичних здогадують ся, що король відповість вимиваючо, або що гірше було би, таки рішучо відпорно.

З Софії розійшла ся не потверджена доси чутка, що в румуньскім войску настало значне переміщене. Значну часть войска посунено на границю російску, підчас коли на австрийскій граници войска зовсім нема.

Новинки.

Львів дня 2-го марта 1897.

— **Іменованя.** Є. В. Цісар надав ад'юнктови дирекциї урядів помічних кравої Дирекциї скарбу у Львові Андр. Стопкевичеви титул директора урядів помічних. — П. Міністер скарбу іменував ад'юнкта дирекциї урядів помічних Казим. Яницкого директором урядів помічних кравої Дирекциї скарбу у Львові. — П. Міністер торговлі затвердив вибір дра Зд. Мархвицкого на президента і Як. Піпеса на віцепрезидента львівскої палати торговельно-промисловоі на рік 1897. — П. Міністер торговлі іменував старшого контрольора почтового Ів. Янковского старшим інжинером для технічної службы уряду почтового і телеграфічного у Львові. — П. Міністер зелізниць іменував концеписта австрийских зелізниць державних дра Фр. Подлевского концепістом міністерияльним в Міністерстві зелізниць, а провізоричного інжинера Ем. Шиманьского інжинером. — Президия ц. к. кравої Дирекциї скарбу іменувала ревідентами рахунковими офіциялів: Йос. Мразка, Евв. Іберала, Ем. Ґдулю, Йос. Ногу, Володисл. Лапиньского, Володим. Зелиньского, Людв. Гірша, Мих. Ґроса, Леод. Шехтля, Йос. Миколайского, Йос. Хлопецкого, Ем. Куницкого і офіциялом рахункового Намістництва Болесл. Сендзимира; дальше офіциялами: контрольора уряду податкового Володисл. Біштина, офіцияла уряду цлового Стан Бенешка, контрольора податкового Андр. Милашевского, асистентів рахункових: Фел. Ходоровского, Оск. Ціппера, Мих. Урбаньского, Леон. Барабаша, Льва Блявштайна, Казим. Керского, Йос. Дубравского, Викт. Хмуровича, Ігн. Рудницкого, Володим. Зиґмунда, Ем. Демяновского, Ем. Вайцмана, Петра Поляньского, Ів. Кулика і Володисл. Шамайта; вкінци асистентами рахунковими практикантів: Йос. Ґвардзиньского, Болесл. Ґодлевича, Володисл. Вайнера, Ів. Новицкого, Казим. Михальского, Дом. Федоровского, Мих. Барилюка, Володисл. Карвовского, Мар. Соневицкого, Алекс. Кияновского, Мих. Найвірта, Ник. Грицьова, Сильв. Міллєра і Стан. Білецкого.

— **З аепа хії львівскої.** Презенти одержали оо.: Он. Юзичиньский на Вибудів, Лук. Січиньский на Мшану, Евст. Качмарский на Славско, Стеф. Донарович на Девятники, Ів. Маркевич на Гнилиці великі.

— **Товариство „Коломийский Боян“** устроює в сали „Щадничої Каси“ в Коломиї в середу дня 10-го марця 1897 р. Концерт з такою проґрамою: 1) Шевченко-Січиньский: Дніпро реве, мішаний хор з барітоновим сольом і фортепяновим акомпанияментом; 2) Мендельсон: Концерт g-moll на 2 фортепяни; 3) Кирчів-Нижанковский: Пісень вечірна: сольо квартет з басовим сольом, à capela; 4) Ф. Колесса: Вулиця, мішаний хор á capela в получению з хорами мужескими, жіночими, терцетами і солями меццо-сопрановими; 5) Шевченко-Лисенко: Реве та стогне Дніпр широкий, басове сольо; 6) О. Нижанковский: Славяньскі гимни, мужеский хор з фортепяновим акомпаняментом на чотири руки. По концерті відбуде ся комерс в бічній сали. — Ціни місць: фотель першорядний 1 зр., другорядний 80 кр., крісло 50 кр., партер 30 кр. — Для учеників 20 кр., ґалерия 15 кр.

— **Леди** на Вислі, Сяні і инших ріках західної Галичини пустили і по більшій части спокійно сплили. На Дністрі лід ще доси стоїть, але сильно скрушів в наслідок дощу. При мості під Заліщицями утворила ся запора, котра по части загатила корито ріки.

— **Нещастна пригода.** При улици Вірменьскій у Львові під ч. 25 упав онogди в ночи челядник столярский Марг. Малиновский з ґанку грегого поверха на подвіре і погиб на місци. Причиною нещастя була імовірно неосторожність самого Малиновского, котрий не конче мав бути тверезий.

— **Краєва комисия для ревізиї ґрунтового катастру** покінчила вже свої роботи. Після нового катастру будуть галицкі хлібороби від 1897 р. платити о 600.000 зр. менше ґрунтового податку, ніж доси. В львівскім рейоні, що обнимає 27 повітів, обнижена оцінка доходу з поля о 401.34? зр., з инших економічних культур о 50.800 зр. в 6 повітах оцінений дохід з лісів о 65.885 зр.; з сіножатий о 4.537 зр. висше; загальний дохід в згаданім рейоні обнижений з 8,624.405 зр. на 8,168.893 зр., значить о 455.512; пересічний дохід з морґа землі оцінений на 2 зр. 15 кр., з лісів на 56 кр., з инших економічних культур на 1 зр. 68 кр. В тернопільскім рейоні, що обнимає 23 повіти, обнижено оцінку доходу з піль о 480.49? зр., з инших економічних культур о 43.991 зр. в 6 повітах підвисшено дохід з лісів о 58.491 зр. зі всіх земель обнижено дохід з 9,118.232 зр. на 8,642.791 зр., значить о 475.441 зр.; пересічний дохід з морґа землі виносить 2 зр. 77 кр., з лісів 66 кр., з инших економічних культур 1 зр. 70 кр. В цілім краю обнижено оцінку доходу з землі о 1,285.984 зр.

— **Електрична друкарня.** Німці Мерай, Горват і Роґа одержали патент винаходу на заведене електричної друкарні. При помочи автоматичних приладів можна буде складати по 500 стихів на годину, так що в порівнаню з ручним складанем черенок заощадить ся 86 прц. Центральна друкарска машина при помочи електричної трансмісиї може бути сполучена з кількадесятьма иншими, так що дневник міг би виходити рівночасно в кількадесяти містах. Було би то великим заощадженем коштів пересилки і прискоренем інформаций.

— **Бразилійский месия.** В Бразилії в державі Баґія, появив ся оригінальний авантурник, що на чолі трех тисячів людий хоче привер[нути] в краю монархічний лад. Той чоловік зове ся Антін Конселієро і уважає себе Христом, носить довге волосє, довгу голубу туніку і окружає ся шайкою таких як сам, фанатиків, що їх називає своїми „апостолами“. Подібно як Магомед він має надприродні візиї. Імовірно робить все в добрій вірі і бере свої візиї на серіо, бо на ум він не зовсім здоров. Перед кількома роками Конселієро був героєм страшної родинної драми, викликаної ненавистию своєї матери до жени. Безнастанні сварки межи материю і женою зневолили его виїхати з женою з міста, в котрім мешкав. Мати, бажаючи задержати сина при собі, почала підшептувати єму, що жінка ошукує его. Конселієро, що любив жінку пристрастно, вибрав ся нібы-то в дорогу, але в ночи вернув ся і сховав ся коло дому. В недовзі побачив, що з его дому вийшов осторожно якийсь мужчина; не сумніваючи ся, що се певно его ворог, Конселієро кинув ся на него і одним ударом ножа положив его трупом. Яке-жь було его перераженє, коли спостеріг, що він убив свою матір.

не мала против него відрази, то гадаю, що й та ничішна перейде. Маю надію, що по обіді будеш знов в добрім настрою — усьміхнув ся пан Скочдополе. Але пані обиджена відвернула ся і відійшла знаючи, що було би шкода, як би дальше говорила. Але мимо того не покинула свого наміру, вже хочби для того, щоби глупий льокай не гадав, що ніхто его не переможе.

Войтіх і Жолі скоро сприятелювали ся; хлопець був ще дитинний, любив бавити ся, а песик також і тому любили ся оба. Всьо так робив як єму веліла пані, ніколи не скривдив его хочби в найменшій річи, хоч все гадав собі, коли давав єму їсти, коли клав его на ліжко, або робив єму які инші вигоди: „Боже, колиб були то мали моя матінка і Йосифко — певне були би не поумирали!“ і все збиралось єму притім на плач. Єму самому було також добре і на его просьбу, щоби вільно єму було дати дітям Сикори, або иншим бідним людям решки своєї їди, дала пані своє позволене, з чого мав велику радість. Пані крім приказів нічого з ним не говорила, пан вже для него лагідний, але мало з ним говорив, инші з него або сьміяли ся, або не уважали на него, як пани так і слуги; мамзель Сара була для него повна лести і чемности, але він її бояв ся і нічого з нею не говорив. Одинока Клярка і її мати були для него в тім домі як ангели; ті кликали его честним іменем: Войтіх! а коли Клярка подивила ся на него, все єму аж серце забило ся — бачив материне сине око! З Калиною також розмавляв у пані ключниці; бо він не був ще на своїм новім становиши, а мав там іти аж в осени. Однако найбільше тішив ся, коли вільно єму було вечером побігти на хвильку до Сикорів; то був его дім. Діти витали его все з радостию; мусів їм оповідати, як ся має; Аннуся, найменша оглядала его блискучі ґузики при фрачку, мати питала, які там порядки в замку, а отець напоминав его, щоби лиш добре справував ся. Колиж его виділи міскі люди, особливо ті з паньскої верстви, говорили: „Ось жеброта, яке то щастє має“.

Лікар також часто заходив до замку, а коли стрітив ся з Войтіхом, все питав его, як єму веде ся, чи здоровий, напоминав его, щоби був порядний і гладив его по голові. Войтіх з кождим днем ставав красшійший, здоровійший і сильнійший; жовта краска недуги цілком уступила: однако під кождим взглядом остав він тим самим добрим хлопцем, не уважав ні на що, що коло него діяло ся і не умів осудити того; а коли пані не потребовала ні его ні песика, ішли разом до комнати і тут Войтіх оповідав Жолінкови, що колись братчикови, додаючи заєдно:

— Так, паничику; але що ти знаєш, тобі добре як якому панови; ти нічого не знаєш.

А песик обертав до него свої мудрі очи і слухав его як колись розумний братчик.

VII.

Минули майже вже три тиждні, як Войтіх був в замку. Міскі пані не варили ще ярини, не їли овочів і викурювали хати; але бідні вже перестали мерти на холеру. Не варили вже лободи, але горох і мучні страви та хвалили при тім паньство, що їм так помагає і управителя за его совістність. Коли теслі зачали обтісувати дерево, дав їм управитель знати. Збігло ся гнеть богато людий, прийшли і богаті міщани і хотіли купити тріски, один другого хотів переплатити, ба хотіли підкупити й управителя; але коли їм управитель пояснив, що то не може бути, бо тріски призначені лише для бідних людий — відійшли нарікаючи, що псує голоту, що підпомагає її лінивство і гордість і що побачить, як она єму за то віддячить ся. Богато й заможнійших посилало служниці з кошами по тріски, хотячи підійти управителя, але він був старий лис і не дав себе ошукати; а коли роздавав муку, не робив так, щоби давав тому, кого єму поручить пан бурмістр або радні, а ішов сам, аби нересьвідчити ся, або посилав Калину. Під тим взглядом мав добрі вісти і тому дістала ся поміч тим, хто потребував. Коли би був управитель хотів, міг би був з тих милостинь відложити й для себе гарну суму, а до того у деяких людий зискати призньь.

Один пан — а уважав себе таки паном, належав до перших богачів у місті і був чимсь при ратуши — назвав управителя дураком і вирахував на крейцар, кілько він міг мати з того доходу для себе. Той пан знав з власного досьвіду, як то іде. Він був виконавцем подібних милосерних учинків, у него варила ся румфордска зупа, котрою обділював бідний нарід. Та румфордска зупа ділила ся у него на три части. В малім горнци була густа, сильна, богато мяса, богато рижу; в більшим горнци також досить добра; в кітлі відпадки трохи круп і ще дещо. І коли той пан прийшов в полудне і покоштував зупу в кітлі, говорив звичайно до жінки: „Досить добра для тої голоти, на що їм сильнійшої — попсували би собі

що хотячи дати синови доказ невірности жінки, сама перебрала ся за мужчину і вийшла в ночи з хати в роли коханця. Під впливом розпуки настала в єго умі якась зміна. Конселїєро щез на кілька літ з родинного міста, укривав ся, Бог знає де, а потім вернув... але вже в роли Христа. Він успів сфанатизовати часть населеня і крутить ся тепер на чолї оружної громадки людий по державі Багія, здає ся, без найменшого позитивного пляну. Якийсь час він вів ся спокійно; аж тепер став нападати на правительственні війска. Бразилїйске правительство приготовує против него енергічну акцию.

— **Померли:** О. Симеон Гаморак, сьвященик-ювилат в Стецевій, снятиньского повіта, отець посла соймового о. Кирила Гаморака, дня 17 с. м., в 91-ім році житя, а 63-ім сьвященьства; — о. Петро Корчиньский, парох з Підгорець, деканата олеского, в 75-ім році житя, а 51-ім сьвященьства; — Андрій Болехівский, управитель школи в Розвадові, жидачівского повіта, дня 21 лютого. Був то чоловік способний, добрий педаґоґ і витревалий робітник. Тїшив ся загальною симпатиєю народа і учительства і з'єднав собі повагу своїм поведенєм і щирою та неутомимою працею.

Господарство, промисл, торговля, гиґієна і вихованє.

Добрі ради.

Старайте ся всїма силами о то, щоби цїле господарство переходило з батька на сина, з рода в рід і остало ся в роднї!

— Господарка поодинокого чоловіка. Попереду (в ч. 33. „Народ. Часоп.") розповіли ми, що то єсть господарка і що значить господарити. Тут поговоримо о господарцї поодинокого чоловіка. Кождий господарить для себе, то правда, бо кождий хоче жити. Але чи може нинї поодинокий чоловік так господарити, щоби обійшов ся зовсїм без других людий? То річ просто не можлива. Господарка поодинокого чоловіка звязана так тїсно з єго родиною, з єго народом, що о господарцї поодинокого чоловіка, о господарцї самій в собі, не може бути і бесїди. Хто хотів би господарити лиш сам про себе і для себе, мусїв би іти хиба на пустиню і там заводити собі господарство. Господарка починає ся зі самостійностию того, хто господарить. Єсть то господарка приватна. Але самостійність виробляє ся звичайно лиш поволи. Кожде нове господарство починає ся від якогось старого і бере з початку з него свою силу, доки аж само не скріпить ся. Навіть той, що не має ще нїчого, що не має нїякої самостійности, н. пр. слуга або робітник, добиває ся, доробляє ся самостійности господарской на старім, хоч чужім, не своїм господарстві. З того виходить потреба, щоби той, хто служить, або комусь робить, уважав пильно на то, як другий господарить і учив ся від него та доробляв ся у него, а так само єсть обовязком того, хто дає службу або роботу, уважати на то, щоби єго слуга або робітник учив ся і доробляв ся у него на самостійного господаря. Господарство, що стало самостійним, єсть зразу слабим, иноді стає борзо кріпким, але часом таки нїколи не стане вповнї самостійним. Приватне господарство кінчить ся звичайно з господарем; коли не стане господаря, то й господарство розбиває ся. Так однакож не повинно бути, бо кождий конець господарства єсть лиш розтратою вартости. Господарка єсть лиш тогди добра, коли всї части господарства хоч би й найменші, держать ся разом. Задля того н. пр. дїленє ґрунту єсть так дуже шкідливе — господарство через то розпадає ся. Господарство повинно переходити з рода в рід, оно повинно все лишати ся, лиш нові особи повинні ставати на нїм до господарки. Тогди господарство буде мати силу і буде збільшати ся. Також дуже важною річию єсть, щоби новий господар знав ся на господарцї, до котрої приступає, бо тогди прибуде господарству нова сила і оно стане сильнїйше. Коли якесь господарство розпадає ся ще за житя господаря, то кажемо, що настало банкротство.

— Як закладати город. Найважнїйше питанє єсть, кілько землї треба на город? Передовсїм розходить ся о то, на що город призначений. Коли город призначений на то, щоби городовину з него продавати, то він може бути як найбільший, але, розуміє ся, лиш такий, щоби єго можна добре обробити, без великих видатків. З огляду на то, що з города треба живити ся, а з поля доробляти ся, треба величину города брати після числа душ. Звичайно рахують 2 ари на особу. (Ар має 28 квадратових сяжнїв, отже вдовж н. пр. 7 а в поперек 4 сяжнї). Коли-б отже в якімсь господарстві було 6 душ, то город повинен би мати 12 арів або 236 квадрат. сяжнїв, значить ся 28 сяжнїв вздовж а 12 впоперек. Коли же хтось виключно лиш з города хоче живити ся, отже дещо з него і продавати, а за узисканї гроші купувати ще й иншої потрібної поживи, то очевидно город мусить бути більший. При звичайних наших господарствах город не повинен бути менший як чверть, а не більший як пів морґа. В городї під городовину не повинні бути дерева овочеві; сад треба окремо закладати. Форма города може бути як випадає, але чистота і порядок повинні в нїм бути як найбільші. Десь в однїм кутику треба собі зробити місце на гнїй і на роблене компосту. Друге місце треба призначити на складанє всїлякпх знарядів, котрі по роботї треба добре очистити і зложити або повісити. Ще инше місце треба призначити на складанє вікон від теплих скринь, мат, тичок і вазонків і т. п. Зі взгляду на то, що в городї найлїпше заводити чотиролїтний плодозмін, то треба собі роздїлити єго на чотири части. По серединї города треба викопати керничку або бодай зробити долівку, в котрій би можна мати воду. Головні стежки, одна вздовж, а одна впоперек повинні роздїляти город на чотири части. Ті стежки можуть бути півтора або два метри широкі. Коли би хтось хотів садити в городї шпараґи, то треба для них визначити окреме місце, поза тими чотирома частями, що призначені до плодозміну. На конець повинен город бути добре огороджений.

— Материнка від зарази пискової і ратичної. Дуже часті случаї зарази пискової і ратичної стались причиною, що люди заєдно шукають за лїками від сеї зарази та подають що раз нові. Нїмецкий ветеринар Гок в князївстві баденьскім розписуєсь тепер по фахових ґазетах о материнцї і доказує, що она має бути знаменитим лїком від згаданої зарази. Материнку знає у нас кождий господар, то ж опису єї не подаємо, а лїк з неї робить ся так. В якусь бочівку або відерце вкладає ся материнку, а відтак запарює ся єї кипятком так, щоби цїла бочівка була повна води; тогди вкриває ся єї і лишає ся на 6 годин, щоби добре натягнула. Тої води з материнки дає ся хорій товаринї до пійла а також обливши товаринї ратицї водою з материнки. Здоровій товаринї треба також давати води з материнки до пійла, бо она — як каже Гок — не лиш лїчить від тої зарази, але й забезпечує від неї і здорову товарину. Чи материнка дїйстно помагає, годї сказати, але то такий лїк, що коли не поможе, то певно не зашкодить і спробовати єго не завадить.

Телеграми.

Софія 2 марта. Вчера перед полуднем приїхав тут король сербский. На двірци повитали єго князь і княгиня.

Атини 2 марта. Посли держав европейских предложили ноту, котру мають вручити грецкому правительству, своїм правительствам до удобреня і до погодженя єї з нотою, котра має бути вручена Портї того самого дня.

Атини 2 марта. Депутация Турків з Кандано просила грецкого віцеконсуля в Канеї о поміч і охорону під условєм, що тамошні Турки піддадуть ся грецкому войску. Віцеконсуль обіцяв вдоволити їх бажаню.

Льондон 2 марта. Анґлїйский адмірал дістав інструкцию від свого правительства недопускати до того, щоби воюючі сторони на Креті виступали зачіпно против себе.

Надіслане.

За редакцию відповідає: Адам Краховецкий

жолудки". А жінкам, котрі прийшли по поливку, дорікав, як принесли більші горнята від пів літри. „Приходите з такими цебрами! Що-ж ви собі гадаєте, що ми варимо ведрами тої зупи? Така сильна юшка як малвазия, мала ложка єї більше загріє як иншої цїлий таріль — а ви дістаєте єї пів лїтра". Коли-ж бідні жінки відійшли з своїми порциями, приходили дїти різного віку, малі і великі, хлопцї і дївчата з горшками, а ті називали того пана і єго жінку: „куме" або „стрику" та „тїточко" — і тим давало ся з більшого горшка, з тої лїпшої поливки. Вкінци коли всьо подїлили, лишав ся горнець тої найлїпшої зупи, тої малвазиї — і пан з своєю родиною засїдали до неї, хвалили єї і кождого дня було мясо і деяка инша страва, що „лишила ся" від тої румфордскої зупи. Але стара пословиця каже: „Коли не можеш ковати, не дуй!" — тому-ж лишім підзамче і ходім подивити ся до замку.

Там їло ся, пило, спало, грало і позівало — і то називали: розкішно жити!" Коли-ж відзивала ся під вечер музика в парку, коли вікна в замку заяснїли, говорили собі ті добрі люди на долинї в підзамчи: „Боже, тож то ті там на горі мають небо". Що то не видає ся чоловікови на земли небом!

Був парний лїтний день. Пани забавляли ся в лїтнім двірцп віддаленім о годину дороги від замку; в березовім гаю розложили ся табором і мали там около третої години обідати, а вечером хотїли вернути на лодках рікою до дому. Для пань були два окремі човна, але були там і повози, коли би не хотїли їхати водою. До послуги були там домашні мужескі слуги і кількох чужих, але Жак пана барона, панин Йосиф і женщини лишили ся дома. Мамзель Сара тїшила ся вже на той день, що буде сама, а щоби їй нїхто не перешкаджав в підвечірних годинах, сказала, що трохи недужа і лишила ся по обідї, т. є. по четвертій годинї, в своїй комнатї. Клярка пішла по своїй роботї до матери, а Войтїх прилучув ся до неї з своїм песиком, бо панї бояла ся о свого пестія і не брала єго з собою.

Тихо було в замку, як би вимерло. Подивім же ся, що робить мамзель Сара. Мамзель Сара мала дуже гарну комнатку для себе, як раз над комнатою панї, в котрім она одївала ся. В однїм розї комнати було видко жовтий ґузик, котрий коли его натиснуло ся, отвирав в стїнї дверцї, а туди ішло ся крученими сходами на гору до комнати Сари, де в стїнї були також укриті двері. Коли панї в своїй спальни потиснула ґузик, відзивав ся на горі у Сари, як раз коло єї закритого білими заслонами лїжка срібний дзвінок і Сара в однїй хвили збігала на долину. Мамзель Сара мала о много гарнїйше і лїпше устроєну комнату як Клярка, але у Клярки блестїла чистотою і та проста обстава, чого у Сари не було.

Коли Сара війшла до своєї комнати, замкнула за собою двері і стала порядкувати, заслоняючи всьо, що не було красне. Вкінци спустила з одної сторони лїжка заслону, а з другої піднесла єї трохи, так щоби лїжко було видко.

(Дальше буде).

З друкарні В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера